

12 de maig de 2008

Inauguració de l'Edifici Calàbria

Seu de Càritas Diocesana
de Menorca

Parlaments de
Mons. Joan Piris, Bisbe de Menorca
Joan Mir, Director de Càritas

Dia 12 de maig de 2008, dilluns de Pentecosta, es va celebrar la inauguració de l'Edifici Calàbria, Seu de Càritas Diocesana de Menorca, un cop finalitzades les obres de restauració d'aquest emblemàtic edifici de la ciutat de Maó.

L'acte inaugural fou presidit per Mons. Joan Piris Frígola, Bisbe de Menorca, l'Hble. Sra. Joana Barceló Martí, Presidenta del Consell Insular de Menorca, l'Il·lm. Sr. Arturo Bagur Mercadal, Alcalde Maó, i el Sr. Joan Mir Llorens, Director de Càritas Diocesana.

En aquest quadern es recullen les intervencions del Sr. Bisbe i del Director de Càritas.

Intervenció del Sr. Joan Mir Llorens, Director de Càritas Diocesana de Menorca

En un acte com el d'avui, en què ens hem reunit amb motiu de la inauguració de l'edifici Calàbria, seu de Càritas Diocesana de Menorca, voldria començar recuperant les darreres paraules que sols fa uns instants ens ha dirigit el nostre secretari general, Miquel Maria: «dins l'abric d'aquestes pedres, de les velles i les noves, molta gent a rebut una abraçada amiga, un gest d'acollida, i ha trobat una mà estesa que l'ha acompanyat». L'edifici Calàbria, que sempre ha tingut vocació d'atendre a persones en situació d'especial necessitat, avui continua fent el mateix i segueix complint amb la seva vocació, tot i els canvis produïts a la nostra societat. Calàbria és i vol seguir essent un lloc d'acollida i de promoció de tot aquell ciutadà o ciutadana que estigui en risc o en situació de quedar als marges, tirat a la cuneta de la societat, d'aquells que pateixen qualsevol mena de discriminació o exclusió per no tenir ateses les seves necessitats inherents a la dignitat de tota persona humana.

Això es fa a tot l'edifici, que Càritas comparteix amb les aules de formació de l'Ajuntament de Maó, amb el Centre de Dia de Salut Mental del Consell Insular, i amb el Projecte Home. Són, tots quatre, serveis diferents en la forma i en la manera de treballar, però comunament orientats cap al servei a col·lectius de la nostra societat amb unes necessitats personals o socials específiques.

Càritas, en llatí, significa senzillament amor. Hem sentit dir moltes vegades que no s'ha de fer caritat sinó justícia. Aquesta frase suposa una desvirtuació de la càrrega positiva que té la caritat, ja que si som generosos i treballam per la justícia, però no estimam, no val per a res. L'autèntic amor ens farà viure amb austeritat, ens ajudarà a saber compartir tant el que som com el que tenim amb les persones més necessitades i ens empenyerà a saber treballar per la justícia i el bé comú. Ens equivocam —i cal saber demanar perdó— quan reduïm la caritat a pura beneficència, que fa del pobre objecte de la nostra generositat i no subjecte del seu propi camí d'alliberament, destinatari passiu de la nostra ajuda i no germà i company de camí cap a una societat més justa. L'autèntica ànima que ha de regir la nostra acció, és la Caritat, l'amor infinit de Déu, expressat de manera preferencial envers els pobres, els exclosos, els perseguits, les víctimes de la injustícia i de qualsevol casta de discriminació.

En aquest sentit, Càritas no és una entitat que pugui variar la seva missió en funció de conjuntures o de canvis en maneres de pensar. Podran canviar els estils de treball, les eines, els sistemes d'organització, però el que no hem de canviar mai és l'ànima de Càritas: la seva vocació de servir els últims i els no atesos, que s'arrela com un aspecte

essencial ja en els mateixos orígens de l'Església, una missió que ja està prefigurada a l'inici de la predicació de Jesús a Natzaret: «*Ell m'ha enviat a portar la bona notícia als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor*» (Lc 4, 18-29).

Aquest és, intentam que sigui, el segell i la nostra humil aportació a la societat menorquina: estimar i treballar per la justícia, respondre a la crida de Jesús d'anar a trobar-lo en la persona dels més pobres, i alhora ser capaços de trobar o posar en marxa els processos, els mecanismes, les eines i instruments més adients a cada moment per ser eficients, per tal que la nostra acció no quedi en bones intencions sinó que tenguí resultats mesurables i quantificables: la reducció de les causes i les conseqüències de l'exclusió, la disminució de les situacions de vulnerabilitat social i, quan convé, la denúncia expressa de les causes que originen la injustícia enmig d'una societat globalment benestant.

Per tot això i després de més de cinquanta anys d'història, avui trobareu Càritas amb moltes i diverses presències enmig de la societat menorquina. I no per vanaglòria, però sí per reconeixement del compromís de tanta gent que hi ha deixat la pell, podem dir que Càritas ha estat pionera en molts dels grans canvis que ha fet l'acció social a Menorca al llarg de les últimes dècades, i ha tingut la credibilitat i la valoració suficients com perquè moltes de les seves propostes i reflexions hagin estat progressivament recollides per les institucions públiques i fins i tot pels programes polítics dels diferents partits.

A Càritas Diocesana de Menorca, a les grans paraules amor i justícia els posam nom propi, les intentam concretar i fer-les operatives, les volem traduir en obres que ajudin, acompanyin i alliberin les persones que més ho necessiten. En aquest sentit, i per començar, vull destacar, els grups de Càritas parroquials i tot el conjunt del voluntariat, que fan una feina de base, de descobriment directe i proper, «a peu d'obra» de les situacions que reclamen una atenció preferent. Totes aquestes persones són una presència fraterna d'acompanyament i orientació. Es tracta d'una feina poc visible però essencial, perquè és el primer espai des d'on es detecta el rostre sempre canviant de la pobresa.

«Els grups de Càritas parroquials i tot el conjunt del voluntariat fan una feina de base, de descobriment directe i proper, 'a peu d'obra' de les situacions que reclamen una atenció preferent.»

En aquest moment, vull tenir un record entranyable pel nostre amic i company, Tomàs Sintes Bocco, director de Càritas Parroquial d'Alaior durant els últims anys, i que anteriorment ja havia estat representant de Càritas Diocesana dins el Consell Diocesà de Pastoral, que ens deixà el passat 16 de març. Al cel sia.

Trobareu també Càritas en molts i cada vegada més diversificats projectes de promoció i inserció social: centres oberts i espais de reforç escolar per a infants i joves, serveis d'acollida i acompanyament, les cases

d'acollida de Maó i Ciutadella, els serveis d'orientació i inserció laboral, cursos i tallers de formació per afavorir la igualtat d'oportunitats en el difícil món del treball.

I d'uns anys cap aquí, Càritas ha invertit molts d'esforços en obrir camí cap a la creació de recursos propis amb una doble finalitat: d'una banda social, que és la més específica de Càritas, i d'altra banda mediambiental, donat que, de cada vegada més, tots hem anat prenent consciència que el respecte i la cura pels recursos naturals és també una forma de solidaritat, sobretot amb les generacions futures. De la intuïció de d'ajuntar el treball de recuperació d'allò que sovint tiram, promovent la reutilització i la possibilitat de donar una segona vida a molts objectes que d'altra manera haurien anat a parar a un abocador, i amb la necessitat de crear activitats «prelaborals» que capacitin les persones amb menys recursos per trobar el seu camí de normalització en tots els ordres, varen néixer els tallers Mestral, que han anat creixent fins a ser, avui, un projecte de referència, no sols a Menorca, sinó molt més enllà dels límits de la nostra illa.

«Tots hem anat prenent consciència que el respecte i la cura pels recursos naturals és també una forma de solidaritat, sobretot amb les generacions futures.»

Dintre d'aquest mateix capítol, vull fer referència especial al nou projecte «TIV Menorca» que en aquests moments ja ha començat a caminar. «TIV Menorca» serà la primera planta de tractament de residus

voluminosos de Menorca, que impulsa Càritas gràcies a la cessió dels terrenys per part de l'Ajuntament de Maó, i a la consecució d'una important subvenció europea gestionada pel Consell Insular de Menorca. Aquest nou projecte, que serà una realitat abans d'acabar aquest any, és un nou repte, és pujar un escaló més en l'autoexigència de ser útils en el servei que prestam als qui més ho necessiten, en aquest cas, persones que tenen dificultats d'accés al mercat laboral i que a través d'aquest projecte tindran noves oportunitats. Deixau que en aquest moment faci un esment especial a la llarga, intensa i fructífera feina que ha fet al llarg de més de setze anys en Toni Carreras, com a secretari general de Càritas, i que avui continua servint des del mateix compromís pels més pobres a Equador.

En paral·lel a això, Càritas també ha anat obrint nous espais des dels quals ha contribuït a sensibilitzar la societat cap al consum responsable, els problemes mundials que suposa la concentració de la distribució d'aliments en mans d'unes oligarquies econòmiques molt poderoses, la promoció d'un nou estil de vida més auster i responsable amb els recursos escassos del planeta Terra i el repte de donar oportunitats de millora de les condicions de vida als petits productors dels països empobrits. Per això, Càritas ha invertit grans esforços en la promoció a Menorca del Comerç Just, a través de les botigues de «S'Altra Senalla».

Podríem ser extensius, i enumerar tots i cadascun dels programes i projectes que avui duu a terme Càritas a Menorca, però és suficient amb aquestes pinzellades per posar de manifest que Càritas és una realitat viva, atenta als canvis accelerats i ràpids del món globalitzat en què ens ha tocat viure, capaç

de trobar nous camins quan se'n tanquen de vells, sempre amb un objectiu: ser els primers en arribar allà on hi ha els darrers.

I què ens espera d'ara endavant? Quins són els reptes que té avui plantejats Càritas Diocesana de Menorca?

En primer lloc, cal mantenir i potenciar la nostra denominació d'origen, la nostra marca, que no és altra que la nostra identitat eclesial, sabedors, no obstant, que treballam en zona de frontera entre l'Església i la societat. A Càritas són moltes les persones que ens demanen ajuda i és molta la gent, contractada com a treballadora o amb dedicació voluntària, que no prové de les comunitats cristianes i que fins hi tot manifesta la seva no pertinença a l'Església. Vulguem, doncs, construir ponts de diàleg des de la llibertat que ens dóna aquesta situació. Cal no oblidar, que la meravella de la nostra organització és que és capaç de reunir creients i no creients, ja que és tasca de tots —i no una exclusivitat de l'Església— el poder treballar per la justícia i els més desfavorits. Que cadascú ho faci des dels seus principis o creences, i valorem la pluralitat de motivacions que conviuen en la nostra organització.

En segon lloc, cal potenciar la unitat d'acció de Càritas: des del petit grup de Càritas de la parròquia, el treball desenvolupat pels treballadors, la dedicació gratuïta dels voluntaris, fins els grans projectes que

requereixen uns coneixements tècnics i unes inversions importants. Tots som la mateixa Càritas, formada per unes persones a qui se'ns commou el cor davant del qui pateix, formada per un gran grup que s'esforça, de manera organitzada, a sembrar esperança i a repartir joia entre els qui trobam pel camí o ens truquen a la porta, vulguem sempre multiplicar tot el que som i tenim, per tal de arribar a quants més millor.

En tercer lloc, continuar, com feim, col·laborant amb les institucions públiques i fundacions privades. Aquesta col·laboració ha permès materialitzar moltes de les intuïcions de Càritas, que sense aquest suport no haurien estat possibles. No obstant, Càritas no és una empresa de serveis socials que vol competir amb mà d'obra barata. Tot el contrari, els nostre projectes hauran de ser garantia de qualitat i del bon fer, que permeti un sou digne per a les persones que hi treballin.

I a partir d'aquí ens sentim cridats, no tant a ser capaços de respondre als reptes que ens plantegen les noves lleis que ordenen el conjunt de serveis i recursos de l'estat del benestar, sinó a anar més enllà, cercant sempre allà on ningú no arriba, allà on hi ha els darrers, a respondre al rostre sempre canviant de la pobresa. Perquè com molt bé deia l'espot publicitari del Sr. Bassat que hem pogut veure fa uns moments, «mentre hi hagi persones tractades injustament, existirà Càritas». ■

Intervenció de Mons. Joan Piris Frígola, Bisbe de Menorca

Ja s'ha dit abans, però és bo insistir-hi perquè és allò que millor explica la meua presència en aquest acte: Càritas no és una entitat relacionada amb l'Església, sinó la mateixa Església que fa present de manera significativa un dels tres ministeris que la constitueixen: la comunicació de béns o servei amorós als més fràgils. Els altres dos són, com sabeu, l'anunci o predicació del Regne de Déu (dimensió catequètica), i la celebració de la fe o dimensió litúrgica.

Des d'aquesta perspectiva hem d'afirmar que la missió de Càritas (que fan visible els seus socis, els seus voluntaris i treballadors, o aquells que hi ocupen tasques de responsabilitat), és una tasca obligada i compartida per tota la Comunitat cristiana. Càritas és l'instrument estructurat que empram per fer arribar la tendresa de Déu als qui més la necessiten... i tant de bo que tots els membres de l'Església de Menorca intensifiquem més i més la nostra atenció preferent, perquè és aquí on Jesús ens ha dit que el trobarem.

Tampoc haurem d'oblidar que, en la societat actual, la feina de Càritas demana estar ben equipats «de cap i de cor». Les situacions són ben complexes i hem de procurar ser capaços de donar respostes adequades a les marginacions de tot tipus i a les noves pobreses. El mateix Papa Benet XVI ho ha destacat en la seva primera Carta

Encíclica, titulada precisament «Deus Caritas est»: *«Les organitzacions caritatives de l'Església, començant per Càritas (...), han de fer el possible per posar a disposició els mitjans necessaris i, sobretot, els homes i dones que duen a terme aquests encàrrecs. Pel que fa al servei que s'ofereix als que sofreixen, cal que siguin competents professionalment: aquells que presten ajuda han de ser formats de manera que sàpiguen fer el més adient i de la manera més adient, assumint el compromís que es continui després de les atencions necessàries. Un primer requisit fonamental és la competència professional, però per ella mateixa no basta. Es tracta d'éssers humans, i els éssers humans necessiten sempre alguna cosa més que una atenció tan sols tècnicament correcta. Necessiten humanitat. Necessiten atenció cordial. Tots els qui treballen en les institucions caritatives de l'Església s'han de distingir per no limitar-se a realitzar amb destresa el més convenient a cada moment, sinó per la seva dedicació a l'altre amb una atenció que surt del cor, perquè l'altre experimenti la seva riquesa d'humanitat. Per això, aquests agents, a més de la preparació professional, també necessiten, i sobretot, una «formació del cor»». I més endavant afegeix: «Qui exerceix la caritat en nom de l'Església mai no tractarà d'imposar als altres la fe de l'Església. És conscient que l'amor, en la seva puresa i gratuïtat, és el millor testimoni del Déu en el qual creiem, i que ens impulsa a estimar. El cristià sap quan és temps de parlar de Déu, i quan és oportú callar sobre Ell, deixant que sols parli l'amor» (DCE, 31).*

És clar, doncs, que la missió íntima i irrenunciable de Càritas que és el servei gratuït de l'amor, la tasca de portar la misericòrdia de Déu allà on no arriba ningú... no la poden substituir les «necessàries mediacions», com són els serveis tècnics o els recursos professionals, i menys una estructura perfecta si està desproveïda de cor.

Tots sabem també que Càritas no actua tota sola enmig de la societat, sinó que en la seva tasca conflueix i comparteix molts d'espais amb altres agents vius i dinàmics. És necessària la col·laboració amb les institucions públiques, que en una societat democràtica representen el conjunt de la ciutadania. Tanmateix, Càritas ha d'anar per davant en la detecció de les necessitats i no hauria de caure en una relació de dependència

---

«La missió íntima i irrenunciable de Càritas que és el servei gratuït de l'amor, la tasca de portar la misericòrdia de Déu allà on no arriba ningú.»

---

administracions o dels criteris dels governs de torn. La nostra missió quedaria desnaturalitzada si la nostra brúixola fos, per exemple, mirar quines oportunitats presenten les convocatòries de subvencions i ajudes, i decidir actuar en funció d'aquestes convocatòries. El camí a fer és al revés: cal analitzar a fons les necessitats estant al costat del qui les pateix, descobrir el rostre canviant de la pobresa, denunciar les causes de les situacions de sofriment, i actuar. I en aquesta actuació, si podem comptar amb el suport i l'ajuda de les institucions públiques, millor.

I, si tenim dret a elles, tampoc no volem renunciar-hi.

D'altra banda, és bo per a tots que Càritas sigui present i potenciï la seva cooperació amb altres entitats socials, per tal de sumar esforços i contribuir a crear una cultura de participació i solidaritat, a fer créixer una ciutadania responsable, crítica i activa, i a promoure una societat cada dia menys individualista i hedonista. Per això animem Càritas a continuar fent-se present en les plataformes socials que treballen per la millora social i mediambiental, a continuar impulsant el Fòrum d'ONGs de Menorca, a participar activament en el Fons Menorquí de Cooperació, i en definitiva a sumar esforços amb altres espais i col·lectius que treballen, potser des d'unes motivacions diferents, per uns objectius compartits de servei i solidaritat.

I tot això, Càritas i el conjunt de l'Església ho hem de fer amb una gran humilitat, reconeixent cada dia que tot és un do de Déu, que som d'Ell, i que som per a Ell, i per açò, fins i tot quan inauguram un edifici excel·lent com aquest, funcional, tècnicament ben dotat, capaç de complir amb dignitat les funcions a les quals es destina, hem de ser capaços de dir: *«Som uns servents inútils que no mereixem recompensa: hem fet tan sols allò que havíem de fer».*

I és d'estricta justícia reconèixer que aquest testimoniatge d'humilitat i senzillesa ha estat molt present durant les ja llargues dècades de vida de Càritas Diocesana de Menorca. Són in comptables les persones de qui no en coneixem ni el nom, però que d'una manera absolutament anònima han contribuït a alleugerir el sofriment de molts. Avui, d'una manera especial, i en reconeixement a aquesta

manera de fer callada i senzilla de tantíssima gent, que ens ha de ser estímulo i exemple, us vull anunciar que una de les sales de treball i reunions d'aquest edifici portarà el nom d'un capellà que ha fet de tota la seva vida un testimoni de fraternitat i servei, i que a través de Càritas i d'altres realitats de l'Església ha contribuït d'una manera eficient i gairebé invisible a resoldre moltíssims de casos de necessitat i precarietat. El Sr. Jaume Cots.

I he de fer, igualment, un esment especial als artífexs de la restauració d'aquest edifici, l'Equip directiu de Càritas que en el seu moment va tenir el coratge d'iniciar el que a alguns els va poder semblar una aventura impossible: moltes gràcies a Francesc Triay, a Sor Enriqueta Garriga, a Sebastià Marquès i a Toni Carreras. I també, lògicament, gràcies a tots aquells que durant els llargs anys que ha durat la restauració d'aquest edifici hi han estat presents i hi han aportat el millor d'ells mateixos: l'arquitecte Francesc Farrés, els mestres i formadors de les escoles taller, i els manobres i paletes que

hi han treballat fins fa ben poques setmanes. I naturalment, agraim la col·laboració de l'Ajuntament de Maó i del Consell Insular per al finançament de les obres.

I per acabar, ara sí, el meu agraïment al pintor maonès Andreu Moll, que avui ens acompanya, per posar la disponibilitat del seu art tantes vegades al servei de múltiples causes solidàries. Ell també s'ha volgut sumar a aquesta festa pintant una aquarel·la d'aquest edifici Calàbria amb el seu aspecte restaurat, regal que li vull agrair de tot cor. Vaig conèixer el treball de n'Andreu a través d'un betlem que amb molt d'encert va dissenyar per a Mans Unides recordant els seus anys joves, quan era protagonista de l'entranyable obra de teatre costumista menorquina de Nadal, «Els Pastorells». N'Andreu ens ha obsequiat amb una reproducció augmentada de la seva aquarel·la original, perquè acompanyi aquesta sala des d'avui mateix.

I ara és quan pertoca dir les paraules que han motivat aquest acte: *Queda inaugurat l'Edifici Calàbria.* ■

Càritas

Treballam per la justícia